

ȘEZĂTOAREA

Fundatori: T. Daniilescu, M. Lupescu, N. Vasiliu.

Director: Artur Gorovei.

Anul V. Fălticeni, Martie 1899. No. 4.

LEGENDE POPULARE DIN BUCOVINA.

XII. *Preminte-Solomon și șerpele.* 1)

Ci-că pe vremile lui Preminte-Solomon un șerpe s'a fost suit într'un vîrf de copac. Sub acel copac se adunară la un aprinz cîobanii cu oile lor. Aice aprinseră ei lîngă trupina bradului un foc. Aceasta o făcură ei mai mult de obicei decît de trebuință.

Părăsind cîobanii cu turmele lor locul, unde odihniseră, focul pareă se potolise, căci remase numai spuza. El însă nu era stîns, ci numai moșnia sub cenușă.

După o vreme se aprinse trupina bradului și nu trecu mult și înaltul rege al munților era un singur pojar. Numai vîrfurile copacului încă nu ardea, însă para și căldura focului ajungea pînă acolo. Aice sta șerpele pe-o creangă de visc, care crește în vîrfurile bradului, încolăcit și tipînd amarnic, căci arșița focului îl frigea de viu, nu ceva.

Toceai în acea clipeală trecea prin acele locuri un om și șerpele văzîndu-l, tipă încă și mai din răspuțeri și se rugă la drumet, ca să-l scape de moartea focului jurîndu-i că-l va fi mulțamitor.

Omul, din fire îndurat nu-l lăsă inima să nu ajute șerpelui.

1). Comunicată de gospodariul Ioan Chira din Straja.

Aceasta slăbăciune doară o moșteni el de la strămoșul său Adam, căci și acesta ascultase pe șerpe. Omului deci i-se făcu milă de vicleana vîetate; se afla ea doară în primejdie de moarte.

Și ea să mintuiască pre șerpe de moarte, tăia el o prăjină lungă, o întinse pînă la vârful copacului și șerpele cît ai clipi se prinse de vârful prăjinei și se lăsa ca fulgerul în jos. Cînd ajunse înse șerpele în drept cu capul omului, se desprinse de prăjină și nici una nici două el țup pe spatele omului și se incolăcește împrejurul grumazului lui. Toată rugămîntea, toate muștrările și toate opintelile bietului creștin rămaseră zădarnice, căci șerpele nu voia să audă de una ca aceasta ca să se dee jos de pe gîtul omului, zicînd că pielea lui îi este mai dragă și mai aproape decît cea a binefăcătorului său.

Sărmanul om deci văzînd că nu-i șagă și că șerpele nici gînd n-are să-l lase în pace, cutreeră lumea în lungiș și curmeziș, umblînd pe la toți judecătorii și se ruga ca să judece în treaba lui cu șerpele. Nimene însă nu putu să-l judece și să-l scape de oaspele nederit ce-l purta în spate.

Omul în urmă, auzînd că Preminte-Solomon ar fi foarte înțelept și isteț la minte, veni la el și-l ruga ca să judece între dînsul și șerpe.

Preminte-Solomon drept că se apuca că-î va judeca, însă numai dacă-l vor asculta amîndoi și vor urma întru toate tuturilor orînduirilor lui pînă la răsPICAREA judecătii. Atît omul cît și șerpele se prinseră să-l asculte.

Deci zise Preminte-Solomon către șerpe să se dee jos de pe grumazul omului, de oare-ce el nu poate judeca pe doi din cari unul e pe jos, cară altul călare.

Șerpele cu toată viclenia lui nici nu visa că va fi înșelat, se descolăci de pe grumazul omului și se lăsa jos pe pămînt.

Atunci zise Preminte-Solomon către om: „cît îi trăi să nu te înduri de șerpe“. Eară către șerpe zise el: „dîndu-te jos de pe grumazul omului te-ai judecat însu-ți“. Și într'adevăr că singur se judecase șerpele, căci omul auzînd judecata cu

Înjaleaptă a lui Preminte-Solomon și aflindu-se el mintuit de câlărețul seu, lua o peatră și sfărma capul șerpelui viclean și nemulțămitor.

Apoi multămi creștinul din suflet lui Preminte-Solomon pentru judecata-i bună, și se duse voios acasă, luind cu sine povățătura, că șerpelui, chipului lingușirei și ademenirei— în ori și ce formă s'ar arăta—să nu te încrezi, ci să-I sfărmi capul, dacă nu vrei să fii slugă la dirloagă.

Brăila, în 10 Februarie 1899.

DIMITRIE DAN.

Bucătăria țaranului

2. Cirul.

Cirul, numit în unele părți și *terciul*¹⁾, este zama mămăliget. Cînd țaranul, în zile de post, n'are alt soi de udătură, mîncă și cir cu mămăligă prăjită. Cirul cu mămăligă e gustos numai cînd e ferbinte. Cirul se scurge din mămăligă înainte de a se mesteca. Cînd este a se scurge cir din mămăligă, atunci în ceain se pune apă mai multă. Cirul se scurge în o strachină. În strachina cu cir să mărunțește mămăliga prăjită, se pune sare, și se mîncă cu lingura. Cirul de mămăligă ferbinte e bun de tusă și de răgușală. Cir se dă și la cîni, la porcei, porci, etc.- Purceii mici hrăniți cu cir, fac păduchi.

3. Pogacea

În zile de popă — de post — cînd omul nu prea are de ce se prinde, ca să păzască legea apucată din moși-strămoși, se face o mămăligă moale, se face o *turtă* (se lățește în formă rotundă), și fierindu-se focul de pe vatră, se pune turtă acolo,

1) Terciul se zice la cir mai mult în părțile de răsărit a județului Suceava, în anumite sate.

acoperindu-se cu *spuză* (cenuşă ferbinte), în care sînt şi cărbuni aprinşi (potoliţi) şi lăsîndu-se pînă se usucă bine. Turta aceasta se numeşte pogace şi pogăci. Pogăcile se mîncă cu ceapă, cu sare, cu usturoi, şi cu orî ce soi de udătură. Ele se pot mîncă şi goale, numai cu sare. Merg bine pe gît şi cu moare de curechi, orî cu borş. Pogăcile se pun în traistă cînd muncitorul pleacă la drum lung, orî la pădure, ca să nu se chinuască cu făcutul mămăligi.

4. G e a n d r a

Geandra e o mîncare tot de post. Ea se prepară aşa: se *le hrincă* (mămăligă rece), se taie felii subţirele, se prăjeşte pe *jar* (jarstec) şi se *dumică* (se mărunţeleşte) şi se toarnă peste bucăţele apă rece şi sare, se mestecă bine şi apoi se mîncă ca o supă cu pine. Geandra e mîncarea celor cu desăvîrşire saraci, în zile de popă 1).

5. M a l a i u l

Malaiul se face din făină de popuşoi. El e de 2 feluri: *malaî dulce* şi *malaî doschit* sau *dospit*. Malaiul se face mai mult prin posturi.

Malaiul dulce se face aşa: se *le făină* de popuşoi, se cerne în covată, se opăreşte cu apă ferbinte, se frămîntă cu apa rece şi tot atunci se pune pe lopată şi se dă în cuptor. El se face subţirel. Malaiul dulce nu se pune la dospit de loc. În malaî dulce se pun şi legumuri: frunze de sfeclă, marar, ştir roş, foi de ceapă, barabule ş. a.

Malaiul dulce se face mai mult vara, cînd sînt mîncători mulţi la lucrul cîmpului, şi prin postul *Sîn-Ketrului*, cînd nu prea este cu ce post.

Malaiul dulce e minunat de bun cu borş cu *ştir*. „Malai dulce împrumut se dă“ este o zicală din bătrîni. Femeile care aŭ copii miei, pentru ei fac *mălaufe*.

1). La Tătăruşi geandra se face din cîr de mămă'igă cu brînză.

Malaiul doschit se deosebeşte de cel dulce prin mărimea şi grosimea lui. El se face așa: se ia făină de popuşoi, se scutură, se opăreşte cu *uncrop* (apă ce ferbe) şi se pune în el *aluat de matai*. În urmă se frământă şi se pune la un loc cald ca să dospească. Când a crescut—a dospit—se pune pe lopată, pe frunze de curechiu, sau pe tările şi se dă în cupertor ca să se coacă,— Fiind copt, se scoate afară şi se aşază pe lată, ori pe o masă, ca să se răcească.

Malai doschit se face prin posturi, pe la zile mari, la hramuri, la nunţi, cumătri, praznice ş. a.

În malaiul dospit, ca să fie gustos, se pune şi făină de grâu, al bostan fert, turcesc (alb) ori roş, curăţit de coajă. Unele femei—din partea răsăriteană a judeţului—pun în malaiul dospit şi făină de hrişcă, malaiul atunci fiind mai bun şi mai gustos. Malaiul mai tot-deauna se mincă gol. Când e şi săturat, el merge mai uşor pe gît.

Unui prost, odată, un mehenghi, bun de glume şi rău de treabă, îi dete să mince malai doschit cu brînză cam tare. Prostul muia malaiul în brînză, ca să se prindă de el, cum ştia că se prinde de mămăliga caldă; dar văzînd că numai se chinuieşte, perde rabdarea, se infurie şi strigă: „ceea'n bînză, că măliga-î vini di hac“.

Malaiul doschit se dă de pomana de sufletul morţilor simlata şi la praznice. Din aluat se fac şi mălăuţe pentru copil.

6. A z î m a

Din făină de orz, cernută prin sită deasă, în vreme de lipă, la şas, se face azimă. Azima se face așa: se macină orzul, se cerne făina întâi prin sită rară ca să rămie *hoaspa*, se dă prin sită deasă, se opăreşte în covată, se frământă, şi apoi se face *turte*, ca pogăcile, rotunde, se pun pe lopată, peste care se presură puţină făină, ca să nu se prindă turta de lopată, se fac pe turtă nişte borte cu două degete şi apoi se dau în cuptor. Când sunt coapte, se scot din cuptor şi se răcoresc. Azimele sunt bune la gust. Ele se mincă şi goale, cu sare. Azime se pot face şi din făină de grâu.

7. Turtă din aluat din borş

Mulți din săteni, în lipsă de făină, ^{Turpla} fac borş cu făină de păpușoi. Făina aceasta, după ce borşul s'a învechit și s'a isprăvit, se amestecă cu puțină făină de popușoi și din ea se fac *turte*, un fel de malai, care se minîncă în zile de post. Dacă turtele acestea se fac vara, se pun în ele mai multe legume: ceapă, marar, frunze de sfeclă ș. a.

(Comunicat de I. Teodorescu, învăț. Broșteni—Suceava.)

(va urma)

M. LUPESCU

GLOSAR DIN MUNȚII SUCEVEI

(urmare)

C sună curat înaintea tuturor consoanelor și a vocalelor *a*, *ă*, *i*, *o* și *u*; înaintea lui *e* și *i* (scurt) se aude ca un fel de sunet intermediar între *cîșș*, pe care nu-l putem nota: *cîetaș*, *cîi*, *ceapî*, etc.- Înaintea lui *i* (întreg) se aude ca *cîi* în foarte puține cuvinte: *cîlăbghiū*, *cîbghururi*, *cîmpoti* [a], *cîut* (fost) și *corcîi*; în colo se aude *k*: *kisugurî*, *kidzăș*.

C mai are întrebuințarea lui *f* în cuvinte ca: *cîn* (fin), *cîer* (fier), *cîerî* (fiare) etc., în cari sună *cîșș*.

^{ma} *cahli* — [^{ua} *vezi* *cahleati*, an. II No. 7 pag. 151].

calbadzi — galbază.

calcat — încrucișarea paserilor.

calvin — om barbar, ce torturează; femeia bătută de barbat îi zice: *pket din naintia mîe calvînule*.

canci — plur. *cănel* — 1) cîrligele cîntarului, 2) ghiarele paserilor răpitoare: *casa o iua'mnielu în cănel*.

^{Cirav} *carabeț* — viermi mari ce se fac mai ales în nasul cîrlanilor slabi, și în apă clocită. Sing. *carabete*.

Caraosti — Scaraoschi, șeful tuturor dracilor.

carmana [a] — scarmana; ind. pres. *cărmin*, *cărminî*, *cărminî*; forma *cărmin* mai nu se aude.

cărti — ravaş, scrisoare. „*Scrîu o cărti*“; înmulţit cărt [I nu s-aude].

....Ni vin *cărt*
din tăti pârţ:
sî ni legi cot la cot,
sî ni triacî pisti Olt.

catrafoi — caprafoiŭ (un copăcel).

catrafusili [şi-o lua' catrafusili] — a fugit, a dat dosul cu tot ce a avut.

catuşi şi cătuşi — o bucată de lemn ce se lipeşte la tînjală sau la protap pentru a putea îmbuca bine jugul.

caşul [a se] — a se pleca, a se ruga tuturor secăturilor, a linguşi.

caşatori — tălpigî; o parte a stativelor pe care se calcă cu piciorul spre a schimba rostul.

caş (a) — a boi mei şi alte vite în frunte spre a fi cunoscute din cele străine.

caşali — boială de cănit; de ordinar roşie, violetă sau albastră.

caşiori — cornî; birnele cele grosuţe ce se pun pentru a forma scheletul acoperemîntului la case.

caşiri — staul de capre; locul unde dorm caprele mai multă vreme.

caşrit — turmă de capre.

caşbani [a se] — a-şi lua catrafusele şi a se duce: hai că-răbăneşti-ti di-acolie.

caş — plur. subst. case. Nu se zice nicî odată *caş*.

Genetivul şi dativul face *caşî*: diştidi uşa *caşî* (casei).

caşer — fieră, obezi.

caşul (a) — a lega în obezi, a pune în fieră.

caşai (a) — a starui f. mult cu vorba pentru ceva: ci mă măi cehăeşti digiabă. De ce-ai plătit aşa de scump?
—Dacî m-o to cehăit di-mni era şi ruşni amu!
Insamnă şi a sili să facă o treabă.

ca — 1] ce' (pron. interogativ), ce este?; 2] prezentul verbului a cere [cer]; 3] cea (pron demonstr.):

— Măi Vashi?

Căciulă de cărti
caşiri

caşbani

caşul
caş

— Cei, măă? [ce, ce este].

— „Ieū am sî *cețu* di la Dmnădzăū puteri mult, da tu Pinti, ei *ceț*!“

Știū povestia *ceț* cu „Tătăruș cini hiclean“!

cepurī — crengile bradului.

cepuros — brad cu cepuri multe.

cepoi — un soiū de ceapă.

cerdac — 1) pavilion, 2) baleon, tîrnaț.

cești (a) — a tăia cepurile bradului.

cetas — membrul unei cete de oameni.

ceți (a) — a spîne culva toate vorbele grele ce-ți staū pe limbă: I-am *cețit* Ieū, lasi! — De aici subst. *cețenie*, care înșamnă și citire repede.

kidzășii — garanție.

Kirandī — nume propriū (nume de țigancă); înșamnă și femeie rea, curvă.

kirdus [nu-ți face] — nu-ți face șagă cu prostul; nu glumi.

chirfosala

kisiguri — toate accesoriile puștei: cartușe, praf, capot, halici etc.

kitanții — chitanță; plur. kitanții.

kiti — 12 fuioare de cînepă.

kivilikiū — om gospodăros și căruia-ī place foarte mult să aibă totul gata, degrabă și curat.

cîamburu (bate) — numai șede degeaba și se joacă; numai își trece vremea.

cibghiruri — un fel de mîncare făcută din ficat, plămîni și din mațele mîelului.

cilibghiū — trup bine făcut, zvelt și frumos gătit (impodobit).

cimnilinga — chiperīul, piperul: cimnilinga — linga legați-s-ar limba.
(cimilitura chiperīului)

cimpoti (a) — a izvorî apa frumos și în clocot:
inga ei' di frumūos cimpoțești.

cin [n s-aude numai $\frac{1}{2}$] — cinī, cine (pron. interog.).

cînsti — rachiū, băntură; a cînsti — a bea rachiū cu cineva, a nu-l trece cu paharul.

- sfadă — un început de sfadă: nî-am cam cîondănită-ni o-
liaci.
- sfădi (a se) — a se cam sfădi.
- sfădi — 1) o pasere: fem. subst. cîocîrlan, 2) Iapă, ten-
chîu de legat pluta de mal.
- sfădi — 1] părțile de lemn cari încheie roata, 2] oase. *cîduu = laud*
- sfădi, și
- sfădi — dracu, sau un alt duh rău: „ti ie cîoplea di frig„.
- sfădi (a) — a vorbi încetîșor că abea se aude și cam bot
la bot.
- sfădi — topor sau cuțit rău (care nu taie). *Cîy.*
- sfădi (a) — a te necăji să tai cu o *cîilarșî*.
- sfădi — știulete de popușoi desfăcat de grăunțe.
- sfădi, și
- sfădi — om ce-î place să-și bată joc de alții.
- sfădi [a] — a-ți bate joc, a-ți face ris de cineva: *rău m-o
măi cîufului!* (mare bataie de joc și-o făcut de mine).
- sfădi — o boală. Cînd omul are această boală, îl dor
toate cîolanele, tot trupul.
- sfădi [a] — a freca bine cu oțet, ori cu mujdeîu pe cel
cîumurluit pentru ca cîumurluială să iasă din el.
- sfădi — cîucitură de urechi; i-am făcut-om cîurel.
- sfădi — surcieă; plur. cîurcîeli.
- sfădi — un beîșor ce se pune prin mijlocul suveiceî și
pe care se pune țevla.
- sfădi — sulcină, sulfină.
- sfădi — țușî.
- sfădi [a] — a sări, a țîșni repede și fără veste; se zice des-
pre iepure și despre alte animale mici cari sar fă-
ră veste.
- sfădi [o] — o fost — a cî — a fi.
- sfădi — cînd.
- sfădi — cîntec.
- sfădi [a] — a gogi, a boli, a zăcea de o boală.
- sfădi — om ce cîti-î lumea-î tot bolnav; bolnăvicîos.
- sfădi — sfadă: „sî puni-m cîreuti cu mini“ |se pune în
gură, se sfădește|.

- cîrlig — om ce se ține veșnic cu minile de pîntece din pricina unei boli. La toți li-î lehamite de dinsul și zice: „măi cîrlig! Ia măi prindi-ti și tu di v-o triabi.”
- cîrmăjii — coajă uscată de pine. *Cîrlig e un fel de, e ca un cîrlig, dar e pe o stea v'o 2 gîrlig*
- cîntători — cîntatul cucosilor.
- clăti [a] — 1| a limpezi un lucru spălat; 2| a clătina: unii și clătești-o măsă.

...Cîin pășiă
pana-î clătie.

- clop — pălărie urită.
- cobelci — melci.
- cobor — scobor, pogor.
- coblant — plise, cioc lung.
- cocioabi — casă f. rea, tupilată și puțin încăpătoare, sîmănînd mai mult a coteț pentru vite.
- cociobăi [a] — a scotoei prin toate ungherile, a umbla prin cocioabe.
- cociorvi — un instrument de lemn în forma sapei, cu care se scoate cenușa din cuptor.
- cocirlă — un lemn îndoit în formă de cîrjă.
- Cocișta*
cocișta — pasere (nume zeflemistic).
- codălbghi [a o] — a spăla putina, a o sterge [fugi], a o face boacăna de tot: o făcu' pozna și-apu-o codălbghit-o.
- coltan — țaran de la șes înalt — mai ales lung în picioare, uscat și gol. Poreclă dată de țarani de la munte celor de la șes.
- colț — 1| boală de purcei 2| colțu erbei, colțul toporului [cornul] vîrf ascuțit.
- coman — 1| om asemănător cu dracul de urît ce-î; 2| dracul însuși.
- condei — un par lung, care împreună cu lopata, alcătuiesc cirna plutei.
- condrat — contract.
- condri — contrarieare, unul contra altuia: am avut oia' di condri |nî-am cam sfădit, dar n-am ramas nici unul mai pe jos de cît cel alt; se zice și cîndri.

- pozna — poznă mare, tragere pe sfoare: mnî-o făcut-om co-
not |o poznă mare premeditată|.
- pozna — colostrum, cel întâi lapte ce-l aŭ mamiferele cite-va
zile după fatat.
- pozna |a se| — a se serbezi, a se preface laptele în brînză,
la fiert, din pricina acreleî, ori din alte pricinî.
- pozna — un fel de leasă ce se pune pe sâniî pentru a pu-
tea aduce fîn. La car pe corcie se pune poclitul
|pocrişul|. *este.*
- Podun — Bucovina.
- podun — 1| piurarul subst. coardă, 2| nişte birne la casă, 3|
nişte funiî din nuele împletite ce servese la car şi
la sanie.
- podun — căprioriî de la acoperemîntul casei.
- Podun — drac cu carne.
- podun — cobiliţă, un băţ gros, încovoiat, crestat la capete,
pe care se aduc cofele de la fîntînă.
- podun — 1| un om care coseşte, 2| lăcustă.
- podunabi, şi
- podunavi — nişte birne late şi groase în cari se prind că-
prioriî casei în partea de jos a lor.
- podun — 1| coşul carului, 2| cavitatea toracică a animalelor,
3| nişte viermi mari şi albi ce se fac primăvara în
pielea de pe spate a vitelor bovine, ţinute rău.
- podun — paner.
- podunagi — un coteţ tujilat şi rău făcut.
- podunagi |a se| — a se tot codi, a tot trăgăna treaba; se
zice mai ales de cei ce se lenese dimineata la sculat,
învălindu-se tot mai mult şi punindu-se din nou
pe somn.
- podunbi — coteţ pentru viţei şi alte vite mici.
- podunbi — cîine pogirjit de foame; cîine slab şi urît.
- podun — cîine de lux; de ordinar cîine mic şi care stă în casă.
- podun |a| — a fugi cotind drumul spre a fi pierdut: cum
m-o vădzu' o şi cotigit-o la driapta.
- podunbi şi cotulbi — femee ticăloasă, curvă care dă prin băţ
ca căţelile.

- cotiubi — cîne, se zice: tibă cotiubi.
- cotonog — bolnav de picioare.
- cotonogi |a| — a se îmbolnăvi și a zăcea de boală de picioare.
Mieii și vitele bovine *cotonogesc*.
- crestuș — ceva rotund și care prezintă o zugrumătură.
- crijmi — o bucată de pînză pe care o duce ninașa la botez.
- criji — crieri.
- crîmpot — răstîmp: lasi ũoili si măi pasci-on crîmpot.
- crîmpoti |a| — a rupe sau a tăea în răstîmpuri d'intr'o pînză și fără nici o regulă.
- crucîa — plur. crucili |carului| un lemn ce formează crucea cu inema carului; crucili drumului -- locul unde se întîlnesc mai multe drumuri.
- cruci — mijloc, centru: sūarili îi cruci-amniadz: drept la mijlocul cerului.
- crusi |a| — a urina sînge.
- cucule |a| — a se urca sus pe gard sau pe alt ceva de stă drept în fața omului, cum stă cucuul în frunte.
- cuculi — o unflătură făcută în frunte din pricina unei lovituri.
- cuculeta — biserică.
- cuiu uși — 1| un cui înfipt în ușă drept clantă. 2| ceva bun de dres borșul: zmintîna, ouă, groșilor etc.
O glumă: — Da cî-ai pus în borș, di-I așlă bun
— Cuiu uși.
- cumanac — un fel de căciulă împletită din canuri, sau făcută din pănură de suman.
- cumpîtu — echilibrul minții și a simțirei; firea normală a omului: țini-ți cumpîtu.
- curiă |f s-aude numa 1/2| — cureaua, curaună.
- cuşmi — căciulă.

(va urma)

I. TEODORESCU.

C î n t e c e

193. Badiuliasî cei frumoasi
cu statu di giupiniasî,
cu oei di curv-aliasî,
spuni-m di-i Badiu acasî;

di-I la vii,

dzi-I sî vii;

di-I la tir(g) la carni grasî,

me-i dzi-I sî vii-acasî;

di-I la crami,

da si-I ktami,

si nu-I latreb nici di-om rău,

si dulcili fratî-a mneû,

si numărâm taliri

si si-mpărţim galbini.

E o dzis ei nu-I la vii

ca si vii.

di-I la tirg la carni grasî

si si-I dzic sî vii-acasî;

si un camară mor(t) di bat.

di-I dzili nimincat.

si turci l-o-mpresurat,

si l-o prins, si l-o legat

cu curăli suptsireli

si l-o tăet) pîn la peeli.

Badiu din spati face

si l-o să rupé,

si turci ei fugé

si turci ca buratici

si pînteci ca şarpei;

si un tureu mnic di stat,

si un di stat si bun di sfat,

si la tirg e-o alergat

si matas-o cumparat,

bunî şfari mni-o durat

si pi badiu l-o legat;

l-o legat pim adurmnit,

di giné e-o blnguit.

Badiu din spati cuce,

şfara nu si măi rupé,

fari-n ciolan si propé,

singili ei si porné.

Atunci oei distidé

si tăti turci mui-I vide,

si din guri ei striga:

— Bădiuliasî cei frumoasi

cu statu di giupineasi

cu oei di curv-aliasî,

da ei rău eû t-am făcut

di la turciû m-al vinduti!

Si pi badiu l-o legat

to la stîlpu hornului

la duhoarea focului;

si pi dînsu mni-l baté

cu coada corbaciului

pi faţa obrazului;

cu cuţitu-l spinteca

si cu sari-l presura,

jar la ceptu mni-l trăgè

di la inimî ofta.

Badiu din guri striga:

— Bădiuliasî cei frumoasi

cu statu di giupineasi

cu oei di curv aleasi,

cum tu staiu si prăgeşti,

pi mini turci mă gătesc;

la na Ńi ceŃa

şi disceai lădiţa,
 şi e galbini cu poala
 şi ti fă a-mpeleca,
 galbini pi gîos a torna
 doari turei s-or uita
 şi m-oi pute dizlega.

E-n camari si ducé,
 faţa albă ş-o gilé,
 budzi moi li ruminé,
 galbini cu poala lua
 şi pi gîos nini-l samana,
 şi turei nici si uita.
 Da Badfu iari striga:
 --Baduliasî cei frumoasi
 eu statu di giupiniasî,
 eu oei di curv-aliasî,
 cum di tu stat şi părăgeşti,
 pi mini turci mă gătesc.
 Im e tirgu di-alungu
 la Aniţa crîsmarita,
 ei be un frati-a mneî Neculeia,
 eu tril curvi-alaturia:

una-l peşel,

una-l muşel,

una cu gin mni-l stropceşti,
 fetişoara ruminesti
 şi la Badfu nici gindeşti.

Da Baduliasa pi uliţi facé,
 la Niculeia si ducé,
 şi di est loc mni-o vidé,
 înaintia il isa
 şi din gur-aşa dzice:
 --Baduliasî cei frumoasi
 eu statu di giupiniasî,
 eu oei di curv-aliasî,
 di ein(d) Badfu ti-o luat

pi mini nu m-al catat.
 Ia di mini, ia di tini,
 văd di Badfu ei nu-l biut.

Da e din gurî e-o dzice
 --Pi Badfu turei-l gătesc.
 Da ei din gurî e'o dzice
 --Altargi fuga acasi,
 gat-lî cafelili.
 Li-aprindi ciubuceli,
 ea doar s-or mai zăbăgi
 pluî eû ei-oi vinî.
 tot răeniu[d], boncăluin (d),
 cu buzduganu zvîrlin(d),
 brazdi dim pămînt sâriu(d)

Da turei ti-or întreba:
 cini-m esti acela?
 ori îi un vitiaz pre bun,
 ori îi un mişal nebun
 ori di feti ei-l stricat
 ori di mueri farmaest?
 Da tu si dzice:

nici di feti nu-l stricat,
 nici di mueri farmaest,
 făr îi negustori di bol
 si cumpărători di oi
 şi tragi sara la noi.

Da frati Neculee
 la casa Badfului si porné,
 Atunei el elud agtunge,
 răeniu şi boncăluin
 cu buzduganu zvîrlin,
 brazdi dim pămînt(s) sâriu
 Da tureu cin andzâ
 uşli ei li-neucé,
 străjli ei li-ntără,
 Badulesî ei-l dzice:

— Tu-mi esti acela?
 — Nu e un viiaz pre bun,
 nu e un mişal nebum,
 nu e feti ei-l stricat,
 nu e mueri farmacat?
 — Nu e di feti nu-l stricat,
 nu e di mueri farmacat,
 nu e negustori di bot,
 nu e comparatori di o,
 nu e totu sara la nol.
 — El e in la us-agiungé,
 nu e buduganu tibaté,
 nu e din usi facé.
 — Turci mui-l intreba:
 — Tu-mi esti acela
 care busna-n casti da?
 — Tu-mi busna-n casti n-oi da
 cu casti eu tambura!
 — Atunci turci audzá,
 nu e discutié,
 nu e casti e in futra,
 nu e foc arunca
 nu e la badu mui-l vidé
 nu e usi şi ferecat,
 nu e mui şintecat
 nu e casti presurat,
 nu e casti s-o neruntat,
 nu e casti s-o stalgat.
 — Atunci o vadri di vin
 nu e casti gura di pelin.
 — Vadri di vin aducé,
 nu e mui mui-l cinsté
 nu e la badu si ducé,
 nu e el mui agiungé.

Da el ei l-o intrebat:
 — Turcilor, boarilor,
 nu vi robu di vudzari
 si va dafi pi el parali?
 — Iaci turci-asă o dzis:
 — Nu mi robu di vudzari,
 si robu mi di perdzari
 mui la prindza cela mari.
 — Neculela e in audzá,
 alti vadri ei striga,
 si pi tai turci cinsté,
 si la badu si ducé,
 cu stinga paharu-l da,
 cu dreapta şfaca-l tăé,
 bun palmi-l diregé
 si la usi si ducé,
 spatili-n usi pune;
 atunci turci năvălé,
 Badu citi opti) tăé,
 Baduliasl citi noaii,
 si Neculela citi-o muii;
 si pi cari mui-l tăé
 tot in podu mui-l zvirle,
 si tă(t) din casti scoté
 si la casti foc li da.
 — Baduliasl si bocé
 si din gur-asă dziteé:
 — Vai saraci Baduliasl,
 cum iti ardi focu-n casti
 — Da nu mi mui di casti,
 cum in este e'am avut
 şaldzaci di slanin di porc1)
 si totu ei s-o topeit.
 Da Beşleaga turcilor audzá

şi din gur-aşă dzicé:
— Aoro ca ghiaoro
mnî-o spurecă Badiu tirgu.

Mă plătes(e) cu cînticu
ca cal bun cu umblitu.

(Auzit şi scris întocmai de la Toader Mihaï Buchilă de 60 de ani
din Tătărăuşi. Suceava. El l-a învăţat, pe cînd era copil, de la Toader
Clipcea).

AL. VASILIU

394. Frunză verde trei căline
copilă de sub pădure
cu doi ochi ca două mure
m'am pornit să vin la tine,
m'am tilnit cu alta'n drum,
ea frumoasă şi eă bun
ş'am făcut pacat destul.
Ne-am iubi, nu ne putem,
ne-am lasa, nu ne'ndurăm,
hai la crîsmă să mai bem,
de iubit să ne lăsăm.
De iubit că ni-om lasa
cînd dascalul a toea,
popa cu cadelnita,
dascalul cu elopotu,
ca să vadă norodu
cîtu-î de greă iubit.

395. Foae verde trei castale
eu mă duc maică'n catane
tu rămîi şi spală haîne,
şi spală şi haîna mea
care-am holteit cu ea,

ca şi lupu cu codru:
şădi-n el şi lăcuesti,
numa puşca-l găbuesti,
şi dă celia (pcelia) şi plăteşti.
Şădi-n rîpi hodineşti,
cîobanî nu măi năcăjăşti,
purcei nu măi coviţăşti.

ş'o'ntinde la cheotoare
s'o pălească sfîntul soare.
De-î vedea că rumeneşte
la mine maică gîndeste;
de-î vedea c'o'ngălbeuit
să ştii maică c'am murit.
Ş'apoî frunză trei smicele
să te îei pe şasurele
pînă'î da de mormîtuţele,
şi pe mormîntelul meu
ai să vezi un lucru mare
ce n'o măi fost pe sub soare:
floricică galbănă
ce cu mine samănă;
cînd ti ajunge la ea
ar să fie ruminea.

Dar tu maica să te-apuci,
să-mi desgropi ciolanele
să te duci cu ele-acasă
şi să le'ngropi sub fereastă
ca să ai lumină'n casă.

M. LUPESCU.